

Vznik systému monitorování vztahů zdraví a prostředí

Doc. MUDr. Jaroslav Kříž

LISTOPADOVÁ „SAMETOVÁ“ REVOLUCE 1989

Zásadní politické a společenské změny, prosazování demokracie,
17. listopad, odsun sovětských vojsk, konec komunistické nadvlády,
návrhy reformy zdravotnictví ...

Rok 1990

Požadavky na změny ve společnosti, občanské aktivity, demonstrace,
nové politické strany a demokratické instituce.

**Determinanty vzniku
Systému monitorování
zdravotního stavu**

Listopad 1989:
uvolnění politických
poměrů, svoboda
vyjadřování.

Nespokojenost lidí
se stavem prostředí
a důsledky pro
zdraví.

Intenzivní zájem
hygieniků o reformu
hygienické služby.

Rozhořčení lidí nad špatným stavem životního prostředí a důsledky pro zdraví.

Teplice listopad 1989, 6000 lidí proti poškozování zdraví znečištěným ovzduším.

Praha 1990: Občanská iniciativa „Pražské matky“ - omezit automobilovou dopravu. Znečišťuje ovzduší a škodí zdraví dětí.

Boj proti žižkovské TV věži. Elmag záření „způsobuje předčasné porody“.

Horníci z Ostravska: zkrátit expozici
viskozové stříže.

Celonárodní kampaň proti vysoké sp

*Herr Jaroslav Hakenkreuz,
obegrupperführer SS, domácí adresa...*

*„Jste horší než nacisti, kteří zabíjeli naše občany.
Až jednou přijdete do práce, budete mít v kanceláři
bombu a vyletíte do povětří.“*

Životní prostředí a zdraví.

Ukázky článků v Čs. Hygieně z let 1974 - 1976

Kostní věk u dětí z oblasti znečištěného ovzduší

Kříž, Pelech, Mádlo, Wokounová

-Vliv znečištěného ovzduší na ukazatele specifické i nespecifické imunitní odpovědi u dětí.

Richter, Hlína

-Informační hodnota antropometrických znaků při studiu vlivu životního prostředí na růst školních dětí

Kotulán

Význam úrovně hluchosti v bydlíšti pro rozvoj profesionální ztráty sluchu

Havránek

Dramatické období v hygienické službě

Konec r.1989 a r.1990

MUDr. J. Kříž, hlavní
hygienik ČR od 10.1.1990

Diskuse o
reformách
HS

Prof. MUDr. P. Klener, ministr
zdravotnictví od 5.12.1989

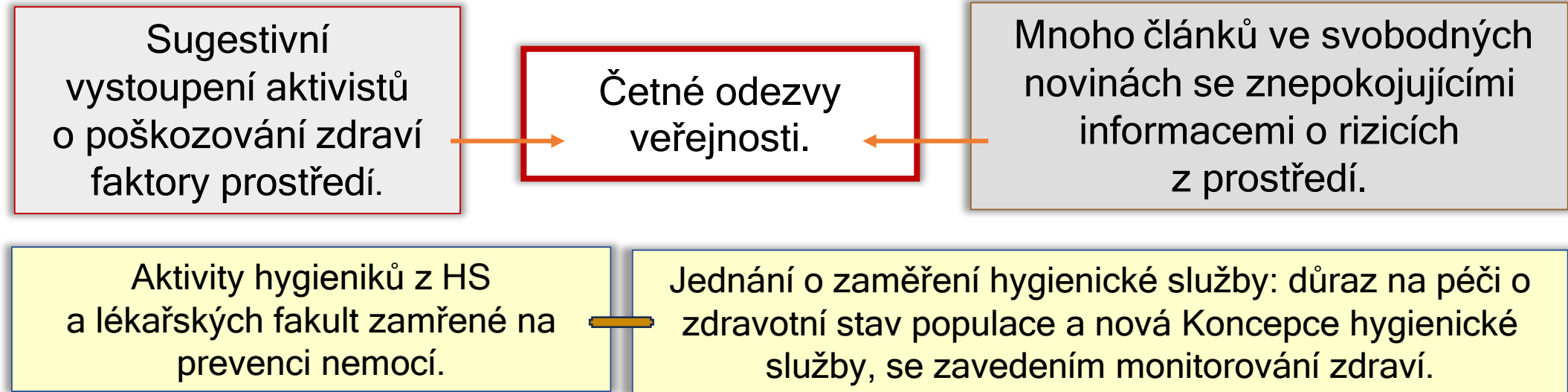
**Hygienici masově požadují reformu obsahu i způsobů práce.
Jednota i polemiky.**

Spektrum názorů se podařilo zkoncentrovat do 2 variant koncepce HS

1. Zvýšení zájmu o zdraví populace a jeho
zlepšení, omezení dozorové činnosti.
(Modrá varianta, Havránek)

2. Zachování cíleného dozoru s moderními
metodami a legislativou.
(Zelená varianta, Dolanský)

Podmínky, které stimulovaly vznik Systému monitorování zdraví populace ve vztahu k prostředí

Vláda pochopila, že v otázkách ochrany zdraví před negativními faktory prostředí se musí opírat o relevantní odborná data.

Úřad vlády se obrátil na HH s žádostí o pomoc.

HH využil příležitosti a poskytl úřadu teze systému, který by tyto podklady zajistil.

Antonia Novello M.D.
surgeon general USA.

Dotaz HH:

Existuje celostátní reprezentativní sledování dopadů životního prostředí na zdraví ?

Odpověď A. Novello:

Až v r. 1994 bude v USA hotov dokument „Bridging the Chasm of Public Health and Environment.“

Návrh Systému monitorování

připravil IHE . HH nespokojen. Návrh dopracoval odbor HEM MZ, odborníci KHS Stč, ministerstva financí a životního prostředí.

MUDr. Jana Foltinová, ředitelka odboru HEM MZ na jednání v IHE:

**„Vážení,
hlavní hygienik nepřišel poslouchat
proč to nepůjde realizovat,
ale jak to udělat, aby to šlo.“**

Ministr a HH

MUDr. Jaroslav Kříž,
HH 1990 - 1993

Diskuse k poznatkům o důsledcích znečištění prostředí pro zdraví a k návrhu Systému monitorování. Rozpaky, ale potom, rostoucí porozumění.

Ministr pak ve vládě zdůraznil důležitost sledování dopadů prostředí na zdraví a informoval, že hlavní hygienik má připraven program, který by tuto činnost mohl realizovat.

MUDr. Martin Bojar, ministr
zdravotnictví 1990 - 1992

USNESENÍ VLÁDY z 21. listopadu 1990

Uložilo ministři zdravotnictví

„předložit vládě návrh na systém monitorování zdravotního stavu obyvatel ve vztahu k životnímu prostředí a využít k tomu stávající krajské hygienické stanice jako odbornou základnu pro studium zdravotního stavu obyvatel.

JK+MK 14. 7. 1991

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

2.10.1991 USNESENÍ 369

Vláda

I. souhlasí s předloženým programem systému monitorování...

II. 1. Ukládá ministru zdravotnictví realizaci systému monitorování...

2. Ministru práce..., životního prostředí... zemědělství...

3. Ministru financí zajistit na rok 1992 a další finanční krytí...

Prostředky na zřízení a počátek provozu Systému monitorování

Ministři financí uložila vláda zajistit ve státním rozpočtu prostředky pro Systém monitorování

Pro rok 1992 požadoval
HH
200 mil. Kč.

Ministr zdravotnictví MUDr. Lom v diskusích s HH měl pochybnosti o odborných a organizačních

...nakonec hlavnímu hygienikovi vyhověl a ve sněmovně výtečně zdůvodnil 200 mil. Kč. Sněmovna částku všemi hlasy schválila.

Vláda uložila (Úkol č.273/92) HH s VZP zvážit vyšší podíl pojišťovny na financování prevence. Na jednání zástupci pojišťovny namítali, že pro finanční efekt prevence nejsou dosud všeobecně relevantní data. ✨

Důležité otázky se dokončovaly ještě v r. 1993

Např. na ORM 6.10.1993, za vedení předsedkyně MUDr. Foltinové.

- Dokončen statut Odborné rady monitoringu. Schváleno, že předsedu jmenuje HH po dohodě s ředitelem SZÚ.
- Organizační řád Ústředí monitoringu - vzhledem k množství problémů stanoveno dokončit do 30. listopadu 1993.
- Ze Zprávy o stavu monitoringu: V souladu s vlád. usn.369/91 vyčerpáno 150 mil. investičních prostředků.

Informace o Systému monitorování na semináři krajských hygieniků a vybraných odborníků na zámku ve Lnářích v květnu 1992

1. snímek např. Šejda, Stuchlík, Mika, Jiráček, Tuček, Dolanský, Havránek 2. snímek např. Turek, Kotulán, Hrubá.

Ministři zdravotnictví po sametové revoluci

5.12.1989 – 29.6.1990

1990 - 1992

1992 - 1993

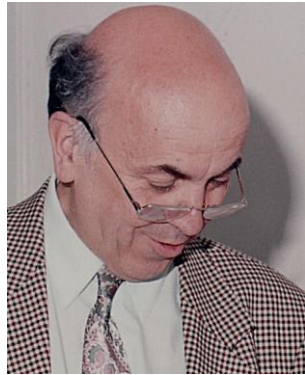
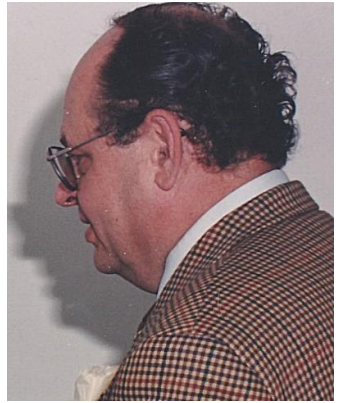

1993 - 1995

Kříž - HH

1990 - 1993

30 LET SYSTÉMU MONITOROVÁNÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU OBYVATELSTVA ČR VE VZTAHU K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ

30 YEARS OF THE ENVIRONMENTAL HEALTH MONITORING
SYSTEM IN THE CZECH REPUBLIC

VLADIMÍRA PUKLOVÁ, JIŘÍ RUPRICH, BOHUMIL KOTLÍK, HELENA KAZMAROVÁ,
JANA KRATĚNOVÁ, FRANTIŠEK KOŽÍŠEK, MILENA ČERNÁ, ZDEŇKA VANDASOVÁ,
VLADIMÍRA LIPŠOVÁ, KRISTÝNA ŽEJGLICOVÁ

Státní zdravotní ústav, Praha, Česká republika

Děkují za pozornost a trpělivost